

Consultatie wet toekomst pensioenen

Van: A.J. Algra

Betreft: Duiding van begrip "pensioenovereenkomst" is onjuist.

Inleiding

In paragraaf 1.4 van de Memorie van Toelichting (MvT) wordt het begrip pensioenovereenkomst uitgelegd. Er staat: "De term pensioenovereenkomst wordt hier gebruikt voor de pensioenverhouding tussen een individuele werkgever en een individuele werknemer, vergelijkbaar met de arbeidsovereenkomst. Verschil is dat de pensioenovereenkomst na beëindiging van de arbeidsovereenkomst doorloopt. De pensioengerechtigden en gewezen deelnemers hebben dus een pensioenovereenkomst met hun voormalige werkgever. "

De eerste zin is correct en is in overeenstemming met de definitie in de PW: "pensioenovereenkomst: hetgeen tussen een werkgever en een werknemer is overeengekomen betreffende pensioen". Veelal is in de arbeidsovereenkomst tussen werknemer en werkgever bepaald dat de geldende CAO van toepassing is voor de werknemer en in de betreffende CAO staat vervolgens dat de werknemer valt onder een zekere pensioenregeling.

De tweede en derde zin van het citaat zijn daarentegen niet correct. Pensioengerechtigden en gewezen deelnemers hebben géén overeenkomst met hun voormalige werkgever. Immers, na het verlaten van de dienstbetrekking is de arbeidsovereenkomst (en daarmee de pensioenovereenkomst) tussen werkgever en werknemer ontbonden. Wat voor de gewezen deelnemer blijft bestaan zijn de eerder (tijdens het dienstverband opgebouwde) pensioenaanspraken bij het fonds/fondsen waar de uitvoering van de regeling(en) door de werkgever is/zijn ondergebracht (PW artikel 23). Voor de financiering van die aanspraken/rechten hebben de werkgever en/of de werknemer tijdens het dienstverband in het verleden premies betaald aan het fonds, waardoor er bij het fonds aanspraken zijn opgebouwd. Voor pensioengerechtigden gaat de pensioenaanspraak op de pensioendatum over in een pensioenrecht (pensioenuitkering) bij het fonds(en).

Het gaat hierbij om aanspraken op resp. pensioenrechten bij het fonds(en) en niet om aanspraken op resp. rechten bij de voormalige werkgever. Er bestaat voor gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden in het algemeen gesproken geen relatie meer met de voormalige werkgever (tenzij de voormalige werkgever tevens de pensioenuitvoerder is). De voormalige werkgever heeft in het verleden de afgesproken premies betaald en daarmee is voor hem de kous af. Als er sprake zou zijn van het voortduren van een pensioenovereenkomst(en) tussen gewezen deelnemers resp. pensioengerechtigden en de voormalige werkgever, dan zouden de aanspraken en rechten ook berusten bij en zeker gesteld moeten worden door voormalige werkgever. In dat geval zou de gewezen werkgever een en ander in zijn jaarrekening en op zijn balans moet verantwoorden. Quod non.

Gewezen deelnemers en pensioengerechtigden hebben aldus alléén een relatie met het pensioenfonds(en) en niet met de gewezen werkgever(s). De onjuistheid van deze stellingname in de MvT is wel heel duidelijk in te zien als we denken aan situaties van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden waarvan de voormalige werkgever niet meer bestaat (bijvoorbeeld als gevolg van faillissement). In dat soort gevallen is er overduidelijk geen sprake van een overeenkomst met de gewezen werkgever, maar bestaan de pensioenaanspraken en -rechten van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden nog wel degelijk, namelijk bij het fonds(en).

Een verdere illustratie is dat er nog andere aanspraakgerechtigden bestaand zoals nagelaten partners en wezen. Ook zij hebben aanspraken op resp. rechten bij het fonds(en), maar zij hebben nooit enige contractuele relatie gehad met de voormalige werkgever van hun partner.

Bezwaar

Waarom is het bovenstaande van belang en bezwaarlijk? In dit wetsvoorstel wordt doelbewust vaag gedaan over het onderscheid tussen:

- a) het maken van afspraken over een nieuwe pensioenovereenkomst (namelijk tussen werkgever en werknemer) en
- b) de betekenis daarvan voor de reeds bestaande pensioenaanspraken en rechten.

De wetsvoorsteller probeert de indruk te wekken dat de partijen die betrokken zijn bij de besluitvorming over punt a (zijnde de sociale partners) "daarom en dus" ook wat te zeggen moeten hebben over punt b. Dat kan mogelijk logisch zijn voor de reeds bestaande aanspraken bij het fonds van de op dat moment nog actieve werknemers bij de werkgever (de "deelnemers") , maar geldt zeker niet voor de op dat moment gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden. Deze laatste partijen zijn niet betrokken bij de besluitvorming over punt a (en zijn daar ook geen belanghebbenden bij), maar zij zijn wel belanghebbenden bij de aanspraken en rechten bedoeld onder b.

Als "verdediging" voor de nieuwe werkwijze wordt wel eens aangevoerd dat vakbonden ook de gepensioneerden zouden vertegenwoordigen. Dat is zowel in de praktijk niet zo, als ook juridisch onjuist. De vakbonden vertegenwoordigen de werknemers bij het opstellen van een CAO en komen in de Pensioenwet niet voor als belangenbehartiger van de gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden.

Een andere gehanteerde "verdediging" is wel dat in het fondsbestuur (mits paritair samengesteld hetgeen lang niet altijd het geval is), de belangen van pensioengerechtigden behartigd worden door de door hen voorgedragen bestuursleden. Dat is ten ene male onjuist. Alle bestuursleden van een fonds (door wie zij ook zijn voorgedragen) dienen het belang van het fonds en van alle belanghebbenden. De door de pensioengerechtigden voorgedragen bestuurders behartigen niet speciaal de belangen van de pensioengerechtigden. En – in deze verdediging – wei behartigd dan de belangen van de gewezen deelnemers?

Conclusie

- Deze en alle andere soortgelijke teksten in de MvT en in het wetsvoorstel dienen aangepast te worden zodanig dat duidelijk is dat wat betreft de bestaande pensioenaanspraken en rechten er sprake is van een relatie van gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden met het fonds (en niet met de gewezen werkgever).
- In de wetsvoorstel moet bepaald worden dat voor (de verandering van) de bestaande pensioenaanspraken en rechten alleen het fondsbestuur (in overleg met de belanghebbenden) verantwoordelijk is. Daartoe moeten onder andere de bepalingen over het "invaren" gewijzigd worden.